

УДК 316.334.52

НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ВЗАЄМОДІЇ З ГРОМАДСЬКІСТЮ ОРГАНІВ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ

Малаш С.М.

Київський національний торговельно-економічний університет

У даній статті проведено аналіз напрямків вдосконалення організаційно-економічного механізму взаємодії органів виконавчої влади у процесі формування взаємодії з громадськістю, обґрунтовано стратегії взаємодії з громадськістю та процеси посилення ролі взаємодії з громадськістю органів виконавчої влади.

Ключові слова: аналіз, взаємодія з громадськістю, органи виконавчої влади, суспільство.

Постановка проблеми. Створення дієвої системи зв'язків з громадськістю в органах виконавчої влади є важливою умовою демократизації державного управління в Україні та наближення його до європейських стандартів ефективного урядування. На сьогоднішній день нормативно-правове поле, що сприяє розширенню можливостей функціонування органів громадського суспільства, протягом останніх років інтенсивно формується. Можемо спостерігати значне нормативне поліпшення умов комунікації між ОВВ та громадськістю; водночас, практика використання органами громадського суспільства унормованих процедур не є системною та результативною щодо змісту державної політики.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Зокрема Н. Дніпренко, зазначає, що з метою сприяння розбудові громадянського суспільства саме органи виконавчої влади мають впроваджувати демократичні принципи відповідальної комунікації через формування відповідних структур діалогічної орієнтації в масштабі усієї спільноти, тобто здійснювати проведення консультацій з громадськістю, забезпечення участі громадян у прийнятті державних рішень, аналіз вивчення громадської думки, що ініціюється владними структурами, їх урахування та здійснення відповідної корекції владних дій [1, с. 74].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Важливим інструментом ефективної реалізації громадянами конституційного права на участь в управлінні державними справами є їх залучення до прийняття рішень органами виконавчої влади через механізм публічних консультацій.

Консультації з громадськістю на разі проводяться у різноманітний спосіб і являються важливими для забезпечення системного діалогу влади з суспільством, адже дозволяють посилити рівень довіри громадян до владних інститутів, підвищують ступінь прозорості, прогнозованості, обґрунтованості та якості рішень, які ухвалюються органами виконавчої влади, розширюють доступ громадян до інформації про діяльність цих органів, забезпечують більш ефективне використання публічних фінансів, усувають ряд корупційних ризиків при прийнятті нормативно-правових актів.

Формування цілей статті. Проаналізувати напрями вдосконалення організаційно-економічного механізму взаємодії органів виконавчої влади у процесі формування взаємодії з громадськістю, обґрунтувати стратегії взаємодії з громадськістю

та процеси посилення ролі взаємодії з громадськістю органів виконавчої влади.

Виклад основного матеріалу дослідження. На сьогоднішній день прийняття низки законодавчих актів дає підстави стверджувати про розширення правового поля для взаємодії органів виконавчої влади з громадськістю, об'єктивно є орієнтація на діалог з суспільством, дедалі активніше відбувається залучення громадськості до формування і реалізації державної політики.

Залучення інститутів громадянського суспільства в управлінні державними справами на сьогодні визначено низкою нормативно-правових актів. Зокрема, Конституцією України, Законом України «Про громадські об'єднання» від 02.11.2016 № 4572-VI [2], Указом Президента України від від 26 лютого 2016 № 68/2016 «Про сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні» [3], Порядком сприяння проведення громадської експертизи діяльності органів виконавчої влади, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від від 12 травня 2015 р. № 976 [4], Порядком проведення консультацій з громадськістю з питань формування та реалізації державної політики, затвердженим Постановою Кабінету Міністрів України 29 травня 2015 р. № 996 [5], та іншими нормативно-правовими актами.

Аналіз практики забезпечення структурними підрозділами органів виконавчої влади, відповідальними за зв'язки з громадськістю, виконання функцій щодо сприяння розвитку громадянського суспільства та залучення громадськості до формування та реалізації державної та регіональної політики, вже котрий рік поспіль включено до плану заходів щодо реалізації Стратегії державної політики Про сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні від 26 лютого 2016 року, № 68/2016 [3]. Метою Стратегії є створення сприятливих умов для розвитку громадянського суспільства, налагодження ефективної взаємодії громадськості з органами державної влади, органами місцевого самоврядування на засадах партнерства, забезпечення додаткових можливостей для реалізації та захисту прав і свобод людини і громадянина, задоволення суспільних інтересів з використанням різноманітних форм демократії участі, громадської ініціативи та самоорганізації.

У більшості європейських країн вже багато років спостерігається тенденція до розширення участі громадян у прийнятті рішень як на центральному, так і місцевому рівнях. При цьому

дедалі частіше громадяни та інші зацікавлені суб'єкти залучаються до процесу розробки не лише підзаконних актів, але і проектів законів.

Основним нормативно-правовим актом, який регулює механізм проведення консультацій з громадськістю в Україні, є Порядок проведення консультацій з громадськістю з питань формування та реалізації державної політики, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 29 травня 2015 р. № 996 [5]. Відповідно до зазначеного Порядку органи виконавчої влади систематично проводять консультації з громадськістю. Крім того, відповідно до розпорядження Кабінету Міністрів від 11 червня 2012 р. № 2311 «Про проведення публічного громадського обговорення системних соціально-економічних реформ» [6], органи виконавчої влади забезпечують проведення за участю фізичних осіб, у тому числі фізичних осіб-підприємців, представників громадських організацій, професійних спілок та їх об'єднань, організацій роботодавців, юридичних осіб, науковців, експертів публічного громадського обговорення (засідань за круглим столом, громадських слухань, зустрічей з громадськістю, конференцій) системних соціально-економічних реформ.

Варто зазначити, що інформація органів виконавчої влади про результати консультацій з громадськістю щоквартально аналізується Секретаріатом Кабінету Міністрів України.

Робота служби зі зв'язків з громадськістю в цілому стане ефективною лише за умови, коли органи державної влади, отримуючи повну інформацію про суспільну думку, будуть використовувати її у ролі органічно вбудованої частини як у процес прийняття державних рішень, так і в механізм діяльності державних органів.

Проведений аналіз засвідчив, що на сьогодні більшість органів виконавчої влади забезпечили функціонування структурного підрозділу з питань взаємодії з громадськістю, його належне кадрове та матеріально-технічне забезпечення, водночас відсутня усталена практика визначення типу такого підрозділу. Переважна більшість органів виконавчої влади дотримується вимог Порядку проведення консультацій з громадськістю, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 29 травня 2015 р. року № 996 [5]. Також здійснюється низка правових, організаційно-технічних, інформаційно-просвітницьких заходів з метою сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні, надається фінансова підтримка громадським організаціям.

Загалом сучасна українська практика відповідає вимогам, що ставляться до сучасних демократичних держав, створюючи всі необхідні передумови для самостійного вирішення громадськістю питання участі у прийнятті та реалізації рішень органів виконавчої влади.

Нині Кабінет Міністрів України приділяє велику увагу налагодженню ефективної взаємодії системи органів виконавчої влади з громадськістю, керівникам центральних та місцевих органів виконавчої влади доручено посилити взаємодію з громадськістю, зокрема забезпечити регулярне проведення публічних заходів за участю керівництва органів виконавчої влади та представників інститутів громадянського суспільства (зу-

стрічі, засідання за круглим столом, громадські слухання), та використовувати новітні інформаційно-комунікаційні технології для спілкування з громадськістю (соціальні мережі, блоги, телефонні «гарячі лінії» тощо).

На даний час існує низка законодавчих та нормативно-правових актів, що стали системоутворюючим фактором забезпечення функціонування відповідних підрозділів щодо зв'язків з громадськістю. Якщо на початку становлення інституту державної служби в Україні зв'язки з громадськістю здебільшого обмежувалися роботою прес-секретаря чи керівника органу влади, то на сучасному етапі відповідні функції здійснюють цілі структурні підрозділи – інформаційні служби, до основних завдань яких можна віднести:

- проведення громадських обговорень актів та постанов органу виконавчої влади;
- проведення громадських обговорень проектів державних та регіональних програм економічного, соціального та культурного розвитку;
- електронні консультації з громадськістю, у тому числі оприлюднення на офіційному сайті проектів актів органу виконавчої влади;
- розміщення найбільш суспільно значущих проектів актів органу виконавчої влади для обговорення (інформації) щодо проведення такого публічного обговорення) у ЗМІ;
- підготовка та оприлюднення звітів за результатами проведення громадських обговорень;
- моніторинг громадської думки;
- проведення соціологічних досліджень.

Мета зв'язків з громадськістю в державному секторі полягає у формуванні ефективної системи комунікації органів державної влади з громадськістю, за якою досягається їх оптимальна взаємодія. Завдання підрозділів щодо зв'язків з громадськістю – прогнозувати теми, що можуть зацікавити цільові групи, та завчасно надати інформацію, зокрема розмістити вичерпну інформацію на офіційному сайті та провести роз'яснювальну роботу у засобах масової інформації. Нерозуміння органами виконавчої влади об'єктивної співпраці та потреби у налагодженні партнерських відносин із громадськістю є однією з основних причин негативного іміджу та стабільно низької оцінки діяльності громадськістю.

Сьогодні в Україні формуються якісно нові відносини між Урядом, органами державної влади, зокрема виконавчої, громадянами, неурядовими громадськими організаціями, засобами масової інформації та іншими інститутами громадянського суспільства і будуються на засадах партнерства та взаємної відповідальності, відкритості і прозорості. Такі відносини передбачають формування зрозумілої громадянам державної політики, що враховує інтереси та потреби суспільства, залучення громадян до підготовки та прийняття державно-управлінських рішень, подання повної інформації про діяльність органів виконавчої влади, створення сприятливих умов для розвитку громадянського суспільства та функціонування його інститутів.

Ефективність взаємодії з громадськістю в органах державної влади впливає на державне управління в цілому та рівень його демократичності. Тому створення дієвої системи зв'язків з громадськістю в органах виконавчої влади

є важливою умовою демократизації державного управління в Україні та наближення його до європейських стандартів ефективного урядування.

На сьогоднішній день нормативно-правове поле, що сприяє розширенню можливостей функціонування органів громадського суспільства, протягом останніх років інтенсивно формується. Можемо спостерігати значне нормативне поліпшення умов комунікації між ОБВ та громадськістю; водночас, практика використання органами громадського суспільства унормованих процедур не є системною та результативною щодо змісту державної політики. Отже, в силу низки факторів, навіть попри розширення нормативної бази, створення механізмів, йдеться переважно про брак контролю й підзвітності. Особливо це помітно, якщо простежити як враховуються рекомендації, пропозиції громадськості та як корегуються політичні рішення з огляду на експертну і громадську думку. На сьогодні унормовано процедури проведення консультацій з громадськістю із органами виконавчої влади; громадської експертизи діяльності органів виконавчої влади. Втім, звітність органів державної влади стосується переважно фактів їх проведення, тоді як моніторинг впливу громадських консультацій та експертиз, а також в цілому громадської думки, на остаточні рішення видається проблематичним. В цілому, рівень мотивації органів державної влади і місцевої влади до взаємодії, так як і громадськості до продуктивної співпраці є недостатнім. Так, за даними експертного опитування серед причин неефективності консультацій з громадськістю передусім: небажання органів виконавчої влади враховувати пропозиції громадськості при проведенні консультацій, низька якість пропозицій даної громадськості, відсутність належного інформування про проведення консультацій, ко-

рупція, яка заважає прозорості ухвалення рішень тощо. Такі ж причини виявляються при співставленні із громадською думкою.

Отже, необхідним є подолання таких явищ: по-перше, корумпованості, забюрократизованості органів державної влади, по-друге, неготовності громадян відстоювати свої інтереси та брати участь у політиці та законотворенні в цілому.

Ефективність взаємодії ОБВ з громадськістю вимагає неформалізованого ставлення та залучення адміністративних, організаційних, фінансових, кадрових ресурсних можливостей органів державної влади, та їх синхронізованої роботи. Цьому сприяє виконання завдань, затверджених Стратегією державної політики Про сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні та Планом першочергових заходів щодо її реалізації, а також Планом дій з провадження в Україні Ініціативи «Партнерство «Відкритий Уряд».

Висновки з даного дослідження і перспективи. Проведене дослідження засвідчило, що на даному етапі розвитку Україна впевнено йде шляхом демократичних перетворень, зміцнення громадянського суспільства та форм співпраці його інститутів з органами державної влади. Це підтверджує також аналіз останніх нормативно-правових актів, прийнятих в Україні з питань розвитку взаємодії між органами державної влади та громадським суспільством. Велика увага в цих документах приділяється конкретним формам та принципам такої взаємодії.

Роль громадськості в нашій країні в її співпраці з владою також постійно зростає. Сьогодні активна українська громадськість уже не залишається байдужою до процесів демократизації суспільства, до підвищення якості державних послуг. Форми її співпраці з органами влади характеризуються різноманітністю. Але проблемою лишається їх ефективність.

Список літератури:

1. Дніпренко Н.К. Зміна парадигми в державному управлінні інформаційною сферою: комунікативний аспект: дис. ... канд. наук з держ. упр.: 25.00.01 / Дніпренко Н.К. – К., 2005. – 168 с.
2. Про громадські об'єднання: Закон України від 02.11.2016 № 4572-VI // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/4572-17>
3. Про сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні: Указ Президента України від 26 лютого 2016 № 68/2016 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/68/2016>
4. Про затвердження Порядку сприяння проведенню громадської експертизи діяльності органів виконавчої влади: Постанова Кабінету Міністрів України від 12 травня 2015 р. № 976 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/976-2008-%D0%BF>
5. Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики: Постанова Кабінету Міністрів України від 29 травня 2015 р. № 996 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/996-2010-%D0%BF>
6. Про проведення публічного громадського обговорення системних соціально-економічних реформ: Постанова Кабінету Міністрів України від 11 червня 2012 р. № 2311 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2311-2010-%D1%80>

Малаш С.Н.

Киевский национальный торгово-экономический университет

НАПРАВЛЕНИЯ УСОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ ВЗАИМОДЕЙСТВИЯ С ОБЩЕСТВЕННОСТЬЮ ОРГАНОВ ИСПОЛНИТЕЛЬНОЙ ВЛАСТИ

Аннотация

В данной статье проведен анализ направлений усовершенствования организационно-экономического механизма взаимодействия органов исполнительной власти в процессе формирования взаимодействия с общественностью, обоснованы стратегии взаимодействия с общественностью и процессы усиления роли взаимодействия с общественностью органов исполнительной власти.

Ключевые слова: анализ, взаимодействие с общественностью, органы исполнительной власти, общество.

Malash S.M.

Kyiv National University of Trade and Economics

DIRECTIONS OF PERFECTION OF PUBLIC INTERACTION OF EXECUTIVE AUTHORITIES

Summary

This article analyzes the directions of improvement of the organizational and economic mechanism of interaction between executive authorities in the process of forming interaction with the public, substantiates strategies for interaction with the public and the processes of strengthening the role of interaction with the public of executive bodies.

Keywords: analysis, interaction with the public, executive authorities, society.